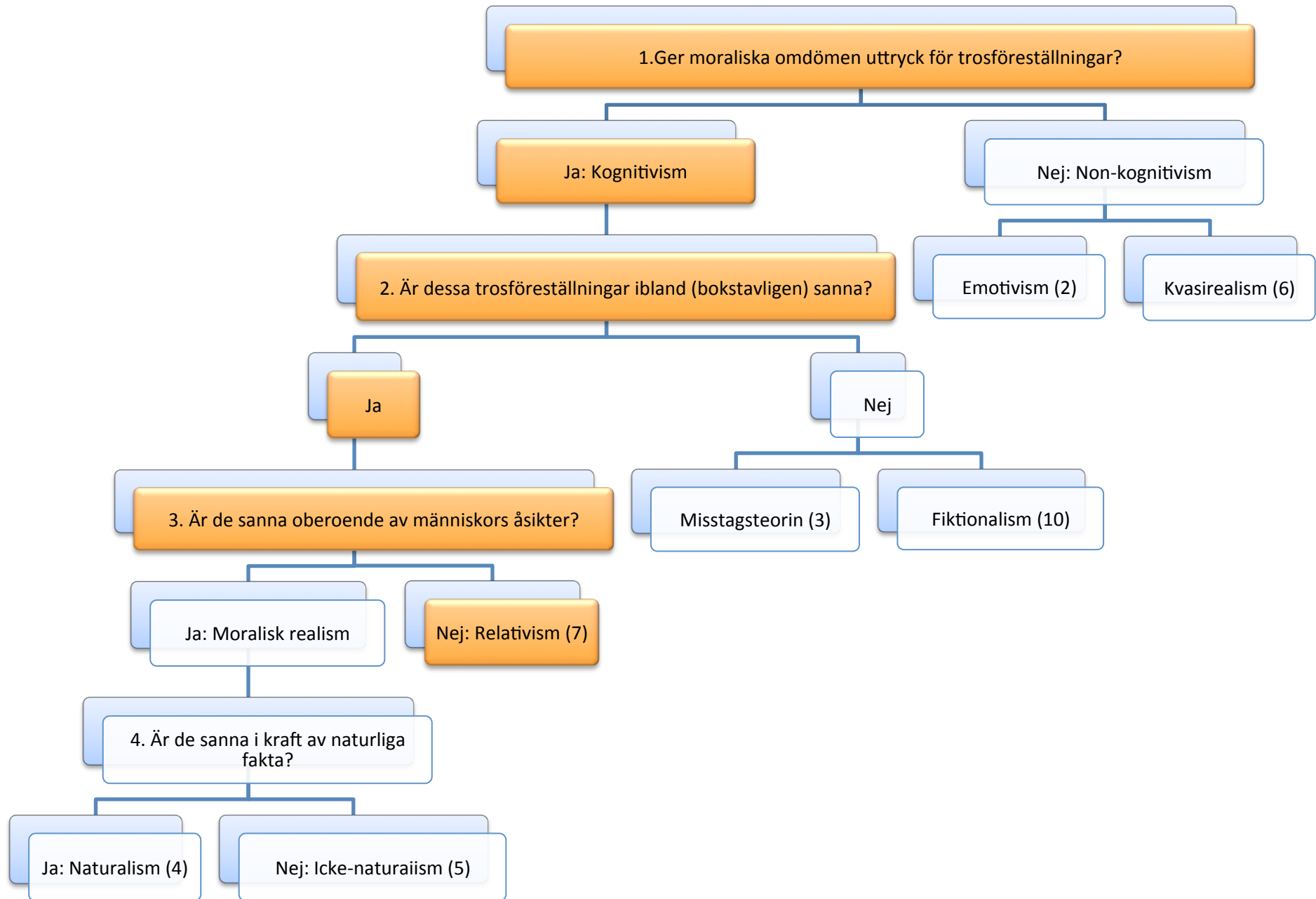

Moralisk relativism

- moraliska omdömen uttrycker trosföreställningar
- Kan vara bokstavligen sanna
- Sanningsvärde beroende av våra uppfattningar

Moralisk relativism

Två typer:

- Agentrelativism:
  - vad som är rätt eller fel avgörs av moraliska uppfattningar hos den som handlar
- Talarrelativism:
  - vad som är rätt eller fel avgörs av moraliska uppfattningar hos den som talar

Agentrelativism

Varför agentrelativism?

Agentrelativism

Varför agentrelativism?

- Moraliska sanningar ger normativa skäl för handling

Agentrelativism

Varför agentrelativism?

- Moraliska sanningar ger normativa skäl för handling
- Tesen om interna skäl:
  - Alla normativa skäl är interna i den meningen att de ytterst bygger på redan existerande motivation hos agenten

Agentrelativism

Varför agentrelativism?

- Moraliska sanningar ger normativa skäl för handling
- Tesen om interna skäl:
  - Alla normativa skäl är interna i den meningen att de ytterst bygger på redan existerande motivation hos agenten
- Tesen om interna skäl är dock omstridd

Moralisk relativism

Agentrelativism

- Innebär inte att allt är ok, att moralisk kritik eller argumentation är omöjlig
- Innebär bara att kritiken måste böttna i motivation som agenten redan har
- Kan agenten bli motiverad att handla på ett visst sätt genom att resonera korrekt utifrån de motivationer han/hon redan har?

Problem för agentrelativism

- Kontraintuitiva konsekvenser:
  - det var inte nödvändigtvis moraliskt fel av Hitler att beordra förintelsen

Problem för agentrelativism

- Kontraintuitiva konsekvenser:
  - det var inte nödvändigtvis moraliskt fel av Hitler att beordra förintelsen
  - Vissa agentrelativister skiljer dock mellan moraliska begrepp som implicerar skäl (rätt, fel, bör) och sådana som inte gör det (ont, gott):
    - Möjligt att säga att förintelsen var *ond*, men inte att Hitler handlade *fel*, eller att han borde ha handlat annorlunda

Moralisk relativism

Talarrelativism

- När jag säger: "Det är fel att ljuga" menar jag ungefär "Det är fel att ljuga enligt den moral jag står för".

Moralisk relativism

Talarrelativism

- När jag säger: "Det är fel att ljuga" menar jag ungefär "Det är fel att ljuga enligt den moral jag står för".
- Moraliska termer är *indexikala*:
  - "Det är fel_{Magnus} att ljuga"
- Inte oförenligt med:
  - "Det är inte fel_{Kalle} att ljuga"

Moralisk relativism

- Indexikala termer vanliga i språket:
  - ”Jag står här och pratar”
  - Vem säger det?
  - När sägs det?
  - Var sägs det?
- Sanningsvillkor kontextberoende

Moralisk relativism

Talarrelativism

- Moraliska termer indexikala, dvs sanningsvillkoret beror på kontexten
- Kontext: talarens moraluppfattning

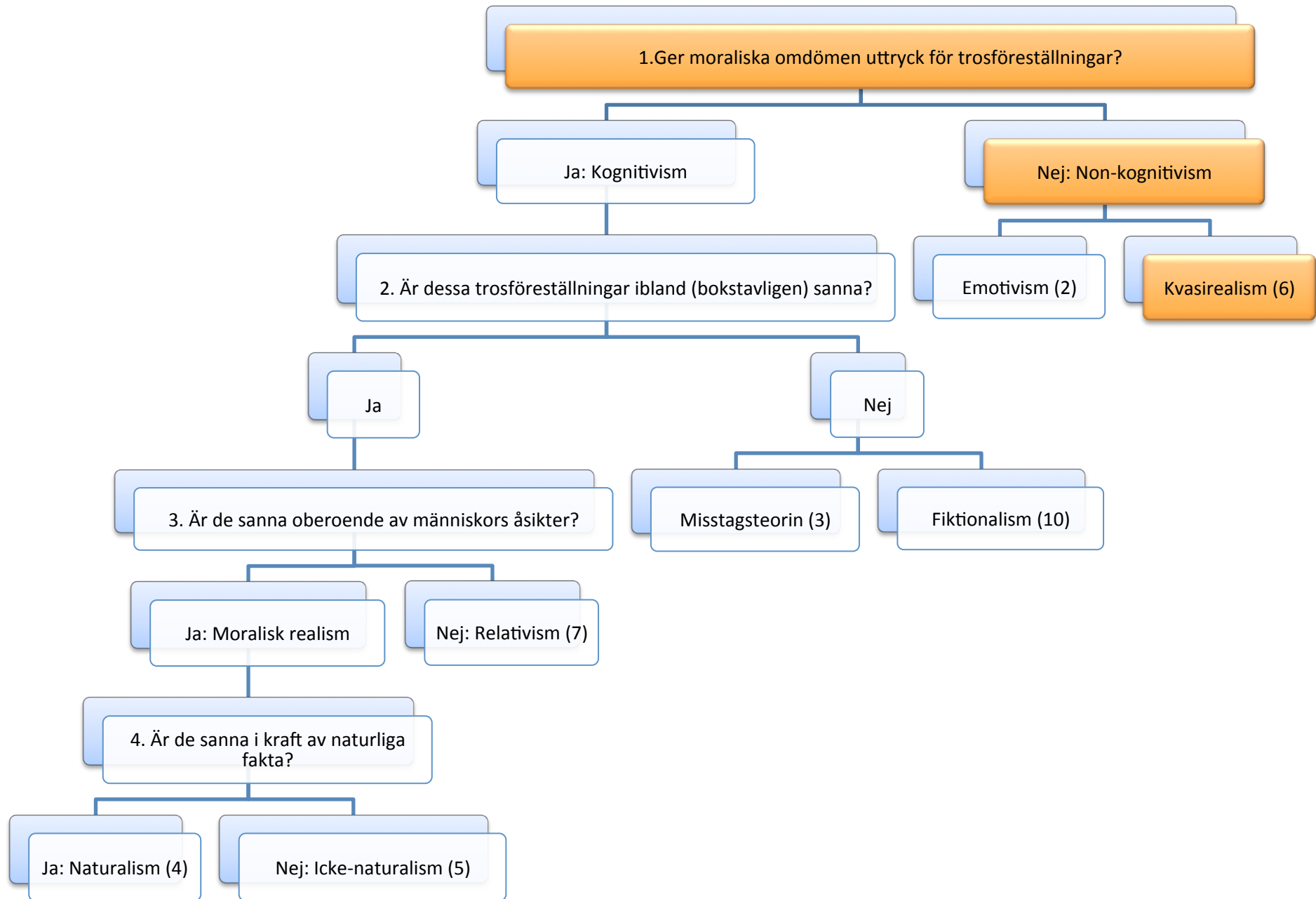
Problem med talarrelativism

- Strider mot hur vi uppfattar att vi använder det moraliska språket.
  - När jag säger ”Det är fel att ljuga” talar jag inte om min egen moraluppfattning
- Moralisk oenighet omöjlig
  - Moraliska satser betyder olika saker beroende på vem som säger dem
  - Möjligt försvar: skilj på mening och sanningsvillkor

Kvasirealism

- Försök att bemöta invändningar mot non-kognitivism
- Simon Blackburn, *Spreading the Word* (1984), *Essays on Quasi-Realism*, (1993)

Kvasirealism

- Utgår från aspekter av vårt moraliska tänkande som tycks stödja realism
- Visa hur att det är möjligt att redogöra för dessa inom ramen för non-kognitivism
- Blackburn: ett "forskningsprogram" snarare än en färdig metaetisk position

Kvasirealism

- Mål: att redogöra för vårt vardagliga användande av moraliska begrepp utan att anta att:
  - vi refererar till moraliska fakta som existerar oberoende av oss själva.
  - vi gör oss skyldiga till ett systematiskt misstag.

Kvasirealism

- Problem för non-kognitivism:
  - Användande av moraliska termer i "icke-påstådda" kontexter (villkorssatser, disjunktioner, frågor etc.)
  - "Om det är fel att äta kött så är det fel att servera den här biffen till middag"
  - "Slaveri är antingen rätt eller fel"

Kvasirealism

Frege-Geach problemet:

- Non-kognitivism implicerar att satsen "det är fel att äta kött" har en betydelse i:

"Om det är fel att äta kött så är det fel att servera den här biffen till middag" (ej påstådd kontext)

Men en annan betydelse i:

"Det är fel att äta kött"

Kvasirealism

- Varför?
  - Ett moralisk omdöme uttrycker enligt NK ett non-kognitivt tillstånd (känsla, preskription), men bara när det påstås ("Det är fel att äta kött").
  - Den som säger "Om det är fel att äta kött så..." behöver ju inte anse att det är fel att äta kött och uttrycker därför inte samma känsla.
  - Alltså kan satsen inte betyda samma sak i de båda sammanhangen.

Kvasirealism

- Peter Geach ansåg sig i Freges språkfilosofi ha funnit följande centrala princip:
  - Meningen hos en sats beror inte på om den påstås eller inte.
- Non-kognitivismen verkar bryta mot denna princip.

Kvasirealism

- Två olika problem:
  - Kontraintuitivt att betydelsen hos en sats är instabil på detta sätt
  - Moraliska slutledningar tycks inte giltiga.

Kvasirealism

- Modus ponens:

Premiss 1: Om A så B.

Premiss 2: A.

Slutsats: B

Kvasirealism

- Modus ponens?

Premiss 1: Om det är fel att äta kött så är det fel att servera den här biffen till middag.

Premiss 2: Det är fel att äta kött.

Slutsats: Det är fel att servera den här biffen till middag.

Kvasirealism

- Modus ponens?

Premiss 1: Om det är fel att äta kött så är det fel att servera den här biffen till middag.

Premiss 2: Det är fel att äta kött.

Slutsats: Det är fel att servera den här biffen till middag.

Non-kognitivism tycks implicera att slutledningen är ogiltig!

Kvasirealism

- Är det ett problem för non-kognitivism?
- Blackburn ser det som ett problem: Non-kognitivism måste respektera det moraliska språket så som det faktiskt används.

Kvasirealism

Blackburns lösning:

Kvasirealism

Blackburns lösning:

- Moraliska villkorssatser uttrycker attityd till en viss typ av ”moralisk sensibilitet.
- Moralisk sensibilitet = disposition att inta viss attityd till viss handling.
- Precis som vi kan ha moraliska attityder till handlingar kan vi ha moraliska attityder till moralisk sensibilitet

Kvasirealism

- ”Det är fel att äta kött” uttrycker (ogillande) attityd till köttätande i allmänhet.
- ”Om det är fel att äta kött så är det fel att servera den här biffen till middag” uttrycker en (ogillande) attityd till dispositionen att uttrycka en ogillande attityd mot köttätande i allmänhet men samtidigt inte uttrycka ogillande mot att servera den här biffen till middag.

Kvasirealism

P1: Om det är fel att äta kött så är det fel att servera den här biffen till middag.

P2: Det är fel att äta kött.

Slutsats: Det är fel att servera den här biffen till middag.

Blackburn: Det vore inkonsistent att uttrycka attityderna i *P1* och *P2*, utan att uttrycka attityden i slutsatsen. Den som accepterar *P1* och *P2*, men inte slutsatsen, hyser attityder som han själv fördömer.

Kvasirealism

- Blackburn: För att moraliskt språk ska vara till någon nytta för oss, så måste det utvecklas så att det går att använda för slutledning, utvärdering osv, dvs det måste utvecklas till att likna och fungera som realistiskt språk

Kvasirealism

- Varför då inte vara realist?
- Blackburn:
  - Ontologiskt ekonomiskt: behöver inte anta existens av några moraliska egenskaper
  - Motivinternalism + Humesk teori om motivation
    - Moraliska omdömen motiverar
    - Trosföreställningar i sig motiverar inte
  - Superveniensargument

Kvasirealism

Supervenienensprincip:

- Moralisk realism: superveniens gäller mellan alla möjliga världar (stark superveniens)
- Blackburn: för starkt, det räcker med att superveniens gäller inom en och samma värld (svag superveniens)

Kvasirealism

- Moraliska attityder har ett praktiskt syfte, att vägleda våra handlingar.
- Kräver förutsägbarhet och regelbundenhet =>
- moraliskt språk måste utvecklas så att det inkorporerar svag superveniens

Kvasirealism

- Är KR en non-kognitivistisk position?
- NK: moraliska omdömen uttrycker inte trosföreställningar och har inte sanningsvärde.
- Men, enligt B, tycks moraliska omdömen kunna ha sanningsvärde (i någon mening). De kan t ex figurera i logiska slutledningar som modus ponens.
- Vad skiljer då NK från kognitivism?

Kvasirealism

- Minimalism om sanningsvärde: för att ett språkligt uttryck ska kunna ha sanningsvärde räcker det med att följande villkor är uppfyllda:
  1. Det finns kriterier för när uttrycket ska användas.
  2. Det kan kombineras med andra uttryck med hjälp av de logiska konnektiven ('och', 'eller' etc.).

Icke-deskriptiv kognitivism

Icke-deskriptiv kognitivism

- Problem för non-kognitivism:
  - Avviker från hur vi använder moraliskt språk
  - Förklara hur vi kan göra moraliska slutledningar
- Problem för kognitivism:
  - Förklara moralens normativitet
  - Ontologiska antaganden

Icke-deskriptiv kognitivism

- Kvasirealism och icke-deskriptiv kognitivism utgör försök att lösa problemen:
  - Kvasirealism: inom ramen för non-kognitivism, försöker förklara realistiska element i moraliskt språk utan realismens ontologiska antaganden
  - IDK: försöker förklara moralens praktiska, handlingsvägledande natur inom ramen för kognitivism

Icke-deskriptiv kognitivism

- Kognitivism: moraliska omdömen uttrycker trosföreställningar som kan vara sanna eller falska
- Är dessa trosföreställningar deskriptiva? Utgör de trosföreställningar beskrivningar av världen?
- IDK: moraliska omdömen är inte deskriptiva

Icke-deskriptiv kognitivism

- Uttrycker trosföreställningar:
  - Samma grammatiska struktur som andra satser som uttrycker trosföreställningar
  - Samma logiska funktioner som andra satser som uttrycker trosföreställningar
    - Konjunktion, disjunktion, modus ponens, osv
  - Upplevs på samma sätt som andra trosföreställningar

Icke-deskriptiv kognitivism

- Trosföreställningarna är inte deskriptiva:
  - Praktisk, handlingsmotiverande natur

Icke-deskriptiv kognitivism

- Att ha en trosföreställning behöver inte innebära att man tillskriver världen vissa egenskaper.

Icke-deskriptiv kognitivism

- Att ha en trosföreställning behöver inte innebära att man tillskriver världen vissa egenskaper.
- Att ha en trosföreställning är att vara psykologiskt bunden – ”committed” – till något möjligt sakernas tillstånd.

Icke-deskriptiv kognitivism

- Att ha en trosföreställning behöver inte innebära att man tillskriver världen vissa egenskaper.
- Att ha en trosföreställning är att vara psykologiskt bunden – ”committed” – till något möjligt sakernas tillstånd.
- Två typer av ”commitments”:
  - is-commitments
  - ought-commitments

Icke-deskriptiv kognitivism

Likheter mellan ought- och is-commitments

- Samma grammatiska struktur
- Samma logiska funktioner
- Upplevs på samma sätt

Icke-deskriptiv kognitivism

P1 "Om mutor är fel så bör jag inte ta emot pengar av studenterna inför tentan"

P2 "Mutor är fel"

S " Jag bör inte ta emot pengar av studenterna inför tentan"

Det är "lämpligt" eller "befogat" att acceptera S om man accepterar P1 och P2.

Icke-deskriptiv kognitivism

- Sanningsvärde?
- Förutsätter minimalistisk teori om sanning:
  - ”Det är sant att Lund ligger i Skåne” = ”Lund ligger i Skåne”
  - Allt som kan sägas om sanning
  - ”Det är sant att mutor är fel” = ”Mutor är fel”
  - När det är befogat att säga att ”Mutor är fel” så är det befogat att säga att ”Det är sant att mutor är fel”